

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS

Årsberetning 2017

VIRKSOMHETENS ART OG TILHOLDSSTED

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er morselskap i DSD-konsernet, et norsk konsern med hovedkontor i Stavanger. Visjonen til DSD er å være eier av Nordens ledende og mest innovative transportselskaper, med betydelige aktive posisjoner i andre viktige vekstnæringer. Siden starten i 1855 har selskapet primært drevet med transportvirksomhet.

I dag er virksomheten konsentrert om fire forretningsområder: Ferje- og hurtigbåtdrift (Norled konsern), busstransport (Tide konsern), internasjonal skipsfart (DSD Shipping) og godstransport (DSD Cargo konsern).

UTVIKLING 2017

2017 var preget av strukturelle endringer i DSD-konsernet.

Flere krevende år i Nor Lines, med blant annet stagnasjon i organisk vekst, medførte at DSD konsernet søkte en strukturell løsning for Nor Lines. Det ble gjennomført en salgsprosess som resulterte i salg av aktiviteten i selskapet til et selskap eiet av konsernet Samskip. Transaksjonen ble gjennomført i september 2017. DSD beholdt eierskap i 3 fartøy samt aktiviteten i Baltic Line. Ett fartøy ble senere solgt.

Høsten 2016 ble det satt i gang en prosess for å kjøpe opp resterende aksjer i Tide. I løpet av 1.kvartal 2017 ble det gjennomført en tvangsinnløsning av gjenværende minoritetsaksjonærer som gjør at DSD nå eier 100 % av aksjene i selskapet. DSD var eier av en

kontrollerende andel av Tide ved inngangen til 2017, og Tide er således konsolidert inn i regnskapet for hele året.

DSD-konsernet hadde en omsetning på 5 908 MNOK i 2017 mot 3 477 MNOK i 2016. Hovedårsaken til økningen er at Tide er en del av konsernet i 2017. Resultat før skatt ble 68 MNOK mot 72 MNOK i 2016.

Som i 2016 var 2017 preget av noen ekstraordinære poster:

Verdifall innen internasjonal shipping medførte ytterligere nedskrivninger av flåten med 62 MNOK. Reversering av nedskrivninger i Norled ga en positiv effekt på 11 MNOK. Nettoeffekten for året var negativ med 51 MNOK mot en negativ effekt på 60 MNOK i 2016.

Urealisert agio gav en positiv effekt på 59 MNOK mot 73 MNOK i 2016.

Gevinster fra salg av anleggsmidler utgjorde 47 MNOK i 2017 mot 12 MNOK i 2016.

Avskrivning merverdier i konsern som følge av oppkjøpet av Tide utgjorde 26 MNOK i 2017 mot 0 MNOK i 2016.

Justert for disse effektene er resultatet for året 39 MNOK mot 48 MNOK i 2016.

FORRETNINGSOMRÅDENE

FERJE- OG HURTIGBÅTDRIFT: NORLED KONSERN

Norled er et av landets største selskap innen sjøveis passasjer- og biltransport, og driver ferje- og hurtigbåtsamband over hele Norge fra Oslofjorden til Troms.

I 2017 transporterte Norled ca. 17 mill passasjerer og 9 mill personbilenheter gjennom ulike kontrakter med fylke og stat. Disse kontraktene utgjør en kontraktsreserve på ca. 11,6 MRD NOK inkludert opsjoner.

Norled har hovedkontor i Stavanger samt regionskontorer i Bergen, Ålesund, Flekkefjord og Oslo og har 1 041 ansatte. Konsernet hadde ved utgangen av 2017 også 41 lærlinger og 5 kadetter.

Norled omsatte i 2017 for 2 094 MNOK som er en nedgang på 14 MNOK fra 2016. Hovedårsaken er bortfall av kontrakter.

EBITDA for året endte på 339 MNOK som er en nedgang på 48 MNOK fra 2016. Resultat før skatt for 2017 ble 110 MNOK mot 122 MNOK i 2016.

Norled har en egenkapital på 865 MNOK (29 %). Selskapets likviditetsbeholdning var på 256 MNOK ved utløpet av 2017.

BUSSTRANSPORT: TIDE KONSERN

Tide, med hovedkontor i Bergen, er Norges nest største og Danmarks 4. største busselskap. DSD eier nå 100 % av aksjene i selskapet etter at man i 1. kvartal 2017 overtok alle aksjene i selskapet og tok det av børs.

Kjernevirksomheten til konsernet er busstransport for offentlige og private kunder. Omsetningsmessig er den største aktiviteten anbudskjøring for fylkeskommunale oppdragsgivere. Den norske virksomheten driver i tillegg ekspress- og flybusskjøring, samt turkjøring. Utover dette har selskapet aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Antall ansatte ved årsslutt 2017 var 3 737 fordelt med 3 009 i Norge og 728 i Danmark. Vognparken bestod ved årsslutt 2017 av 1 561 busser.

I 2017 har selskapet økt ordreserven med 3 700 MNOK hvor den største kontrakten er rutekjøring i Trondheim med oppstart sommeren 2019. Dette er den største kontrakten som noensinne er vunnet i Tide konsernet. Ved årsslutt hadde selskapet en ordreserve mot fylke og stat på totalt 16 100 MNOK inkludert opsjoner.

Tide omsatte i 2017 for 2 782 MNOK, mot 2 405 MNOK i 2016. Økningen skyldes nye anbud i Norge samt helårseffekten av anbud i Danmark. I tillegg har turaktivitetene økt. EBITDA ble 294 MNOK mot 253 MNOK i 2016.

Tide fikk et overskudd før skatt på 18 MNOK i 2017 som er en bedring på 16 MNOK sammenlignet med fjoråret. Den kommersielle virksomheten har noe svekket resultatbidrag. Det er i hovedsak knyttet til Flybussen i Bergen som følge av økt konkurranse fra Bybanen. Tide Danmark har hatt vesentlig fremgang i 2017.

Tide har en egenkapital på 360 MNOK (23 %). Selskapets likviditetsbeholdning var på 192 MNOK ved utløpet av 2017.

INTERNASJONAL SKIPSFART: DSD SHIPPING AS

DSD Shipping har ansvaret for kommersiell drift av DSDs internasjonale tankflåte. Flåten har i 2017 bestått av 4 heleide aframax råoljetankskip, 1 heleid MR produkttankskip, samt 30 % eierskap i 2 intermediate kjemikalie/ produkttankskip.

DSD Shipping hadde 10 ansatte ved utløpet av 2017. Disse ivaretar

kommersiell ledelse av flåten, oppfølging av teknisk management som er outsourcet til OSM og Wallem, oppfølging av nybyggingsprogrammet samt ledelse og operasjon av aktiviteten i DSD Cargo.

2017 ble et år med svak inntjening, og verdiene på flåten måtte skrives ned som følge av et generelt markedsfall i skipsverdier. DSD nyter godt av god kontraktsdekning. To skip går på kontrakt til 1.kvartal 2019. Ett skip hadde kontrakt frem til mai 2017. Våre to deleide skip har gått på kontrakt hele året. Alle kontrakter har vært på nivåer over spotmarkedet i 2017. Øvrige skip har vært beskjeftiget i et svakt spotmarked gjennom deltagelse i samseilingspooler.

Omsetningen for segmentet ble 234 MNOK mot 304 MNOK i 2016. Reduksjonen skyldes et svakere marked, samt at vi hadde ett skip mer i første halvår 2016.

EBITDA ble 144 MNOK mot 208 MNOK i 2016. Resultat før skatt ble 21 MNOK mot 89 MNOK i 2016.

Justert for nedskrivninger, gevinster og agio-poster ble resultatet 24 MNOK mot 52 MNOK i 2016.

Nybyggingsprisene er nå på historisk lave nivåer. DSD konsernet forventer en bedret markedsbalanse mot 2020 og besluttet derfor å kontrahere 5 nybygg ved Hyundai Heavy Industries med levering ultimo 2019 og 2020.

GODSTRANSPORT: DSD CARGO KONSERN

DSD igangsatte i 2016 en prosess for å vurdere strategiske alternativer for selskapet Nor Lines AS. Selskapet hadde slitt med svak resultatutvikling i flere år, og vi så at virksomheten burde bli en del av et større system ettersom aktiviteten

stagnerte. Resultatet av prosessen var at all aktivitet i Nor Lines ble solgt i september 2017. DSD beholdt eierskap i 3 skip samt selskapet Baltic Line AS. Et av våre skip ble solgt i slutten av 2017.

DSD Cargo konsern består ved årsslutt 2017 av Baltic Line og eierskapet til de to godsskipene *MS Kvitbjørn* og *MS Kvitnos*.

Baltic Line er en industrilinja mellom Finland, Baltikum, Polen, Danmark og Norge. Tonnasjen består av to innleide godsskip.

Skipene *MS Kvitbjørn* og *MS Kvitnos* er på langsiktig befraktningsavtale til et datterselskap av Samskip konsernet.

DSD Cargo konsern hadde ved årsslutt 52 sjøansatte om bord på *MS Kvitbjørn* og *MS Kvitnos*.

DSD Cargo konsern sin omsetning for 2017 var 762 MNOK, som er en nedgang på 298 MNOK sammenlignet med 2016. Dette som følge av at hovedaktiviteten ble solgt i september. EBITDA endte på 14 MNOK som er en forbedring på 41 MNOK fra 2016. Resultat før skatt ble -22 MNOK sammenlignet med -94 MNOK i 2016.

Underliggende drift for den virksomheten som nå er igjen i selskapet, er positiv. Baltic Line leverte i 2017 et resultat før skatt på ca. 7 MNOK.

Det har vært krevende å få stabilitet i driften av *MS Kvitbjørn* og *MS Kvitnos* helt fra leveringen i 2015. Vi hadde uønskede driftsavbrudd som følge av teknisk svikt også i 2017, men utbedringer ble gjort og skipene har i det siste vist god driftsstabilitet.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapslovens § 3-3a bekreftes det at forutsetningene om fortsatt drift er til stede.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

RESULTATREGNSKAPET

2017 var DSD konsernets 163. driftsår. Omsetningen i DSD konsernet ble 5 908 MNOK mot 3.477 MNOK i 2016. EBITDA utgjorde 677 MNOK mot 543 MNOK i 2016 som er en økning på 134 MNOK. Tallene preges av at Tide er konsolidert inn i tallene i sin helhet fra og med 2017.

Resultat før skatt er et overskudd på 68 MNOK mot et overskudd på 72 MNOK i 2016.

EGENKAPITAL

Totalkapitalen var ved utgangen av året 6 289 MNOK, sammenlignet med 6 591 MNOK året før. Egenkapitalen var ved årsslutt 2017 på 1 687 MNOK mot 1 727 MNOK ved årsslutt 2016. MNOK. Det gir en egenkapitalandel på 27 %, mot 26 % året før.

Reduksjonen i egenkapitalen skyldes utkjøpet av de siste minoritetsaksjonærene i Tide (68 MNOK)

KONTANTSTRØM, LIKVIDITET OG GJELD

Netto kontantstrøm for året var negativ med 26 MNOK (positiv med 283 MNOK i 2016).

Nedbetaling av gjeld utgjorde 449 MNOK og opptrekk ny gjeld utgjorde 468 MNOK.

Likviditetsbeholdningen per 31.12.17 var 503 MNOK mot 529 MNOK 31.12.16.

Resultatregnskap, balanse og kontantstrøm gir et rettviseende bilde av selskapets drift, stilling og likviditet.

FINANSIELL RISIKO

Overordnet om målsetting og strategi

Konsernet er eksponert for finansiell risiko i virksomhetsområdene. Risikoen er i hovedsak knyttet til valuta, renter, oljepris og kredittrisiko. Målsettingen er å dempe den finansielle risikoen i stor grad. Den overvåkes fortløpende, og finansielle derivater benyttes for å redusere slik eksponering.

Konsernet er eksponert for endringer i valutakurser, spesielt USD, da deler av selskapets inntekter er i utenlandsk valuta. Valutarisikoen søkes nøytralisert ved at aktivitet med inntjening og gjeldsbetjening i fremmed valuta belånes i samme valuta. Likeledes har konsernet fra tid til annen valutarisiko ved bygging av fartøy i Norled AS. Selskapet bruker derivater for helt eller delvis å eliminere denne risikoen. Konsernet har besluttet å gå over til USD-regnskap innen internasjonal shipping fra og med 2018.

Konsernet har eksponering mot oljeprisutvikling og utvikling i rentemarkedet. En stor andel av denne eksponeringen er sikret gjennom kompensasjonsklausuler i kontrakter innen samferdsel (Tide og Norled). Videre har konsernet renterisiko i pantelån innen shipping og i DSD Cargo uten slike kompensasjonsklausuler. Konsernet gjør løpende vurderinger om bruk av derivater for å avdempe denne risikoen.

Kredittrisiko vurderes som moderat. 80 % av konsernets omsetning kommer fra kontrakter mot stat og fylkeskommuner i Norge. Kredittrisiko i så måte vurderes som svært lav. Innen internasjonal

skipsfart og godstransport har vi noe høyere motpart kredittrisiko. Konsernet samlet har en moderat kredittrisiko.

Likviditetsrisikoen i konsernet anses som tilfredsstillende. DSD konsernet har 5 tankskip under bygging samt 2 hurtigbåter som skal settes inn på anbud som er vunnet i Norled. Samlet utgjør byggeprogrammet en investering på 1 436 MNOK.

Arbeidsmiljø og personale

DSD-konsernet hadde ved årets utgang ca. 4.800 ansatte. DSD-konsernet ønsker å være en attraktiv arbeidsplass med et godt arbeidsmiljø. Vi legger derfor vekt på helse, miljø og sikkerhet, og at det er et godt samarbeid mellom ansatte, tillitsvalgte og ledelsen.

Sykefraværet for konsernet i 2017 var 6,7 %. Tilsvarende tall i 2016, inkludert Tide, var 7 %.

Likestilling

Konsernet skal være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Konsernet har innarbeidet bestemmelser som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering.

Transport og maritim virksomhet er tradisjonelt sett mannsdominerte bransjer. Av konsernets ansatte er 627 kvinner, en andel på 13 %. Det er 1/3 kvinneandel i styret i morselskapet, hvor styrelederen er kvinne.

Diskriminering

Det er i de ulike datterselskaper etablert prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold, for konflikthåndtering og for varsling av mobbing og trakassering.

Retningslinjene er vedtatt i arbeidsmiljøutvalgene i de respektive selskapene og gjort kjent i organisasjonen. Retningslinjene er videre tilgjengelige i selskapenes personalhåndbøker. Arbeidstakerne i konsernet har like arbeidsvilkår uavhengig av kjønn, nasjonalitet og etnisk opprinnelse.

I forbindelse med Metoo kampanjen ved årsskiftet 2017/2018, har styret, konsernledelsen og ledelsene i datterselskapene vurdert etablerte varslingsrutiner og understreket at det er nulltoleranse for all form for diskriminering i DSD-konsernet.

Miljørapportering

Konsernets virksomhet er av en slik art at det ytre miljø påvirkes. Selskapet legger vekt på å være i forkant av de krav som myndighetene stiller for å redusere forurensning av miljøet. Ved nybygg legges det vekt på å installere miljøvennlig teknologi for å redusere utslipp. Konsernet jobber aktivt for å redusere bruken av diesel innen ferje- og hurtigbåtdrift, busstransport samt godstransport.

Konsernet har jobbet innovativt i flere forretningsområder de seneste årene med fokus på energieffektivitet og miljø. Det gjøres kontinuerlig arbeid med eksisterende materiell for å redusere miljøbelastningen. Gjennom holdningsskapende arbeid, teknologisk utvikling og god ruteplanlegging gjennomføres det gradvis reduksjon i drivstofforbruket. Konsernet er en aktiv partner i utvikling av nye fartøyskonsepter, energieffektive motorer og propellanlegg samt bruk av alternative drivstoff som batteriteknologi, biodrivstoff, hydrogen og naturgass.

DSD-konsernet ønsker å være i forkant av utviklingen og være en pådriver og

innovatør innen miljøvennlig transport. I Norled har vi i dag fem naturgassdrevne ferjer i drift, samt verdens første batteridrevne bilferje, M/F *Ampere*.

DSD Cargo opererer to LNG drevne godsskip som representerer en fornying av kystflåten og gir miljøgevinster ved å erstatte eldre tonnasje.

Tide har en stor flåte av gassbusser. I tillegg vil Tide få levert flere elektriske busser i forbindelse med oppstart av et nytt anbud i Trondheim.

Konsernets skip er sertifisert i henhold til "International Management Code for Safe Operation of Ships and Pollution Prevention", (ISM-koden).

Innen shipping er driftsselskapene og alle skipene sertifisert i henhold til ISM, ISPS, ISO 9001 og ISO 14001 kodene.

I Tide og Norled er alle avdelinger henholdsvis sertifisert etter miljøstandarden NS ISO14001:2015 og ISO14001/2004

Konsernet har ikke hatt kostnader til forskning og utvikling i 2017.

Eierforhold

DSD er et heleid datterselskap av Folke Hermansen AS. Yuhong Jin Hermansen, gjennom hennes heleide selskaper, er største aksjonær i Folke Hermansen AS.

Styret og ledelse

Det har ikke vært endringer i styre og ledelse i 2017.

Fremtidig utvikling

Selskapet har målsetning om å skape langsiktig god avkastning på investert kapital gjennom sunn eierstyring.

DSD konsernet har de seneste årene levert positive resultater etter noen krevende år, hvor et svakt tankmarked og dårlige kontrakter innen samferdsel preget konsernet.

Både Tide og Norled har sterke tekniske og markedsmessige posisjoner i sine segmenter. Begge selskapene har styrket sine posisjoner som ledende aktører og ser nå resultatene av bedre drift, riktigere prising av kontrakter og risiko.

Innen internasjonal skipsfart har et svekket marked ført til lavere inntjening og skipsverdier. Dette har påvirket de skipene som opererer i spot-markedet negativt. Øvrige skip er på lengre befraktningskontrakter som demper effekten av markedsutviklingen. Det svake markedet representerer samtidig muligheter for vekst gjennom kjøp på attraktive nivåer. Som følge av dette har vi valgt å kontrahere fem nye MR-tankskip med levering i løpet av 2019 og 2020. Vi forventer økende interesse for nybyggene i tanksegmentet i løpet av 2018.

Innenfor godstrafikk har vi nå redusert eksponeringen betydelig etter salget av Nor Lines sin aktivitet. Forutsigbarheten i inntjeningen er økt. Vi har nå i hovedsak skip på faste kontrakter, samt at vi drifter en mindre linje hvor vi har lang historikk. Vi forventer en betydelig forbedring innen segmentet godstrafikk i år.

Fokus på kompetanseutvikling, kostnadskontroll og risikostyring forventes å forbedre konsernets lønnsomhet fremover. I Norled forventer vi bedring i resultat som følge av endringer i kontraktporteføljen.

I Tide forventer vi også bedre resultater som følge av endringer i kontraktporteføljen, herunder oppstart av nye anbud til en akseptabel avkastning.

For vår shippingvirksomhet forventer vi svake resultater også i 2018, men vi forventer en bedre markedsbalanse mot slutten av 2018.

I DSD Cargo forventer vi at den positive utviklingen i Baltic Line vil fortsette samt at godsskipene oppnår driftsmessig stabilitet.

Styret forventer et bedre resultat i 2018 for DSD konsernet.

Styret takker alle medarbeidere, oppdragsgivere og samarbeidspartnere for god innsats og godt samarbeid i 2017.

Årsresultat og disponeringer

Styret foreslår følgende disponering av overskuddet i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS:

(NOK 1 000)

Konsernbidrag	27.000
---------------	--------

Annen egenkapital	49.365
-------------------	--------

Totalt disponert	76.365
------------------	---------------

Stavanger, 18. april 2018

I styret for Det Stavangerske Dampskibsselskab AS:


Yuhong Jin Hermansen

Styreleder


Jan Erik Horgen

Styremedlem


Ingvald Løyning
Konsernsjef


Svein Gjedrem

Nestleder


Bjørn Anders Dahle

Styremedlem


Steinar Olsen

Styremedlem


Marit Salte

Styremedlem

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Resultatregnskap

(Beløp i NOK 1 000)

Mor		Note	Konsern	
01.01 - 31.12			01.01 - 31.12	
2017	2016		2017	2016
10 891	7 943		5 907 605	3 477 085
18 968	16 278	Lønnskostnad	2 650 623	1 135 777
25 321	16 339	Annen driftskostnad	2 579 915	1 798 042
-33 398	-24 674	EBITDA	677 067	543 266
1 146	817	Avskrivninger på varige driftsmidler	472 545	294 703
0	0	Nedskrivninger	51 196	59 982
-34 544	-25 491	Driftsresultat	153 326	188 581
102 083	84 185	Resultat fra investering i datterselskap	0	0
8 252	-23 217	Resultat fra investering i tilknyttet selskap	14 370	-22 731
110 335	60 968	Resultat av investeringer	14 370	-22 731
14 946	15 781	Finansinntekter	8 547	6 020
-18 395	-4 529	Finanskostnader	-167 167	-172 900
0	0	Urealisert agio/disagio	58 881	72 849
-3 449	11 252	Netto finansposter	-99 739	-94 031
72 342	46 729	Ordinært resultat før skattekostnad	67 957	71 819
4 023	4 500	Skattekostnad på ordinært resultat	-18 235	-20 492
76 365	51 229	Årsresultat før minoritetsinteresser	49 722	51 327
0	0	Minoritetsinteresser	-612	730
76 365	51 229	Årsresultat etter minoritetsinteresser	50 334	50 597
		Anvendelse av årsresultatet		
27 000	0	Avsatt konsernbidrag/utbytte		
0	0	Fond for vurderingsforskjeller		
49 365	51 229	Annen egenkapital		
76 365	51 229	Sum anvendelse		

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Balanse

(Beløp i NOK 1 000)

Mor		Konsern		
31.12.2017	31.12.2016	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
0	0	12	4 000	4 000
33 969	29 946	14	0	0
0	0	12	212 946	259 218
33 969	29 946		216 946	263 218
Varige driftsmidler				
0	0	12	63 379	64 379
2 295	2 505	6,12	912 319	1 002 933
0	0	6,12	3 675 978	3 969 082
0	0	12	21 100	16 385
0	0	12	157 333	38 187
2 295	2 505		4 830 109	5 090 966
Finansielle anleggsmidler				
1 884 414	1 775 675	2,6	0	0
29 901	18 649	2	29 901	18 649
0	4 147	4,7,17	0	0
785	785	4,11	23 706	10 206
2 272	2 312	8	30 405	4 390
1 917 372	1 801 568		84 012	33 245
1 953 636	1 834 019		5 131 067	5 387 429
Omløpsmidler				
0	0	13	43 164	47 025
Fordringer				
1 801	116	6	400 982	416 949
100 023	52 163	7	0	0
2 262	4 666	6	210 680	210 818
104 086	56 945		611 662	627 767
Investeringer				
0	43		0	43
0	43		0	43
4 445	654	5,6	502 971	529 115
108 531	57 642		1 157 797	1 203 950
2 062 167	1 891 661		6 288 864	6 591 379

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

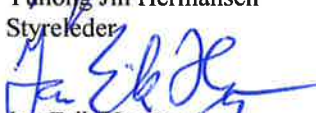
Balanse

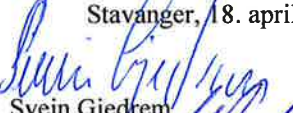
(Beløp i NOK 1 000)

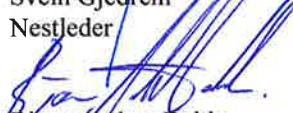
Mor			Konsern	
31.12.2017	31.12.2016	Note	31.12.2017	31.12.2016
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Innskutt egenkapital				
573 736	573 736	15	573 736	573 736
305 406	305 406	15	305 406	305 406
879 142	879 142		879 142	879 142
Sum innskutt egenkapital				
Opptjent egenkapital				
683 352	631 085		0	0
0	0		808 120	778 062
0	0		144	69 703
683 352	631 085	15	808 264	847 765
1 562 494	1 510 227		1 687 406	1 726 907
Gjeld				
Avsetning for forpliktelser				
19	690	11	20 191	25 953
27 192	0	2	0	6 000
0	0	14	122 462	104 122
27 211	690		142 653	136 075
Annen langsiktig gjeld				
287 496	128 175	6, 10	3 446 138	3 434 297
287 496	128 175		3 446 138	3 434 297
Kortsiktig gjeld				
0	0	5,6	0	68 532
1 064	3 270		282 765	301 270
0	0	14	1 337	680
1 444	1 659		158 993	152 480
27 000	0	15	27 680	0
150 405	239 007	7,17	0	178 125
5 053	8 633		541 892	593 013
184 966	252 569		1 012 667	1 294 100
499 673	381 434		4 601 458	4 864 472
2 062 167	1 891 661		6 288 864	6 591 379

Stavanger, 18. april 2018


Yuhong Jin Hermansen
Styreleder


Jan Erik Horgen
Styremedlem


Svein Gjedrem
Nestleder


Bjørn Anders Dahle
Styremedlem


Marit Salte
Styremedlem


Ingvald Løyning
Konsernsjef


Steinar Olsen
Styremedlem

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Kontantstrømoppstilling

(Beløp i NOK 1 000)

Mor		Note	Konsern	
01.01 - 31.12			01.01 - 31.12	
2017	2016		2017	2016
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter				
72 342	46 729		67 957	71 819
1 146	817		472 545	294 703
0	0	12	51 196	59 982
0	0	12	-47 082	-12 140
-102 085	-84 185		0	0
-8 252	23 217	2	-14 370	22 731
3 449	-11 252		99 739	94 031
0	0	13	3 861	7 589
-1 685	27		15 967	-9 924
-2 206	2 755		-18 505	-123
-671	-634	11	-5 762	-26 835
0	0	14	-1 513	-4 756
2 247	-4 351		-66 980	28 575
-35 715	-26 877		557 053	525 652
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter				
0	0	2,12	146 088	148 126
-936	-7 068	12	-293 312	-75 277
0	0	2	0	180 573
-73 717	-265 917		-76 660	-265 917
12 049	13 005	9	2 621	5 942
3 455	0		10 656	0
90 000	54 841		2 990	4 840
1	46		0	0
0	0		0	0
30 852	-205 093		-207 617	-1 713
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
-17 425	-4 385	9	-147 380	-126 455
-51	-8	9	-320	-14 915
217 445	128 175	6,10	468 275	128 175
-59 000	-100 000	6,10	-449 498	-426 299
-132 315	221 794	7	-178 125	211 514
0	0		-68 532	37 512
0	-50 000		0	-50 000
8 654	195 576		-375 580	-240 468
3 791	-36 394		-26 144	283 471
654	37 048		529 115	245 644
4 445	654		502 971	529 115
693	654		1 243	1 320

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

*) I konsernet er det foretatt investeringer ved finansiell leasing i 2017 på totalt 35 mill. Dette er ikke-kontante poster som er trukket ut fra kontantstrømmen i postene tilgang og langsiktig gjeld.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Års- og konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge gjeldende pr. 31. desember 2017. For å gjøre års- og konsernregnskapet lettere å lese, er det redigert slik at regnskapsoppstillingene er sammendratt i formen. Den nødvendige spesifiseringen er gjort i notene. Notene er følgelig en integrert del av årsregnskapet.

Års- og konsernregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekter resultatføres når de er opptjent og kostnader sammenstilles med opptjente inntekter. Det er tatt hensyn til sikring. Regnskapsprinsippene utdypes nedenfor. Når faktiske tall ikke er tilgjengelige på tidspunkt for regnskapsavleggelsen, tilsier god regnskapsskikk at ledelsen beregner et best mulig estimat for bruk i resultatregnskap og balanse. Det kan fremkomme avvik mellom estimerte og faktiske tall.

Konsolideringsprinsipper

Konsoliderte selskap

Konsernregnskapet omfatter de selskap hvor morselskapet og datterselskap direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Konsernregnskapet viser selskapenes økonomiske stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer som en samlet økonomisk enhet. Bestemmende innflytelse anses, i utgangspunktet, å foreligge når en direkte eller indirekte eier mer enn 50% av den stemmeberettigede kapital. Selskap som eies midlertidig konsolideres ikke. Det er anvendt enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskap som inngår i konsernet. Nyervervede datterselskap medtas fra det tidspunkt bestemmende innflytelse oppnås, og avhendede datterselskap medtas frem til avhendelsestidspunktet.

Eliminering av interne transaksjoner

Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Eliminering av eierandeler i datterselskap

Eierandeler i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Forskjellen mellom kostpris for eierandelene og bokført verdi av netto eiendeler på oppkjøpstidspunktet analyseres og henføres til de enkelte balanseposter i henhold til estimert virkelig verdi. Eventuell ytterligere merpris som skyldes forventninger om fremtidig inntjening, aktiveres som goodwill og avskrives i resultatregnskapet i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid.

Minoritetsinteresse

Minoritetsinteressenes andel av resultat etter skatt og egenkapital, er vist som egne poster i resultatregnskapet og balansen.

Behandling av tilknyttede selskap

Med tilknyttede selskap menes selskap der konsernet har en eierandel på 20-50%, hvor investeringen er av langvarig og strategisk karakter og hvor konsernet kan utøve en vesentlig innflytelse. Tilknyttede selskap innarbeides etter egenkapitalmetoden. Konsernets andel av resultatet i et tilknyttet selskap er basert på resultat etter skatt i det tilknyttede selskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier som skyldes at kostpris på eierandelene var høyere enn den ervervede andel av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er andel av resultatet i tilknyttet selskap vist under resultat av investeringer. I balansen vises eierandeler i tilknyttede selskaper under anleggsmidler.

For tilknyttede selskaper som er deltakerlignet er konsernets andel av resultatet basert på resultat før skatt i det tilknyttede selskapet. Skattekostnad på resultatandel er vist sammen med konsernets øvrige skattekostnad.

Generelle prinsipper

Eiendeler/gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler/kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler/kortsiktig gjeld skjer til laveste/høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er definert som antatt fremtidig salgspris redusert med forventede salgskostnader. Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost. Anleggsmidler som forringes avskrives. Dersom det finner sted en verdiendring som ikke er forbigående, foretas en nedskrivning av anleggsmidlet.

Det er i henhold til god regnskapsskikk noen unntak fra de generelle vurderingsreglene. Disse unntakene er kommentert i de respektive noter. Ved anvendelse av regnskapsprinsipper og presentasjon av transaksjoner og andre forhold, legges det vekt på økonomiske realiteter, ikke bare juridisk form. Betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, kostnadsføres. Inndelingen i segmenter er basert på selskapets interne styrings- og rapporterings formål, samt på risiko og inntjening. Det presenteres tall for virksomhetsområder. Tallene er avstemt mot selskapets resultat- og balanse.

Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som forventes å gi fremtidige inntekter, som goodwill i datterselskaper og patenter, aktiveres. Avskrivninger beregnes lineært over eiendelenes økonomiske levetid. Utgifter forbundet med forskning og utvikling kostnadsføres løpende.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrasket akkumulerte av- og nedskrivninger. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Utgifter forbundet med periodisk vedlikehold og reparasjoner på produksjonsutstyr, periodiseres. Utgifter forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir løpende kostnadsført. Utgifter ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres. Renter som knytter seg til anlegg under oppføring blir aktivert som en del av kostprisen. Driftsmidler som leies på betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til Det Stavangerske Dampskibsselskab (finansiell leasing) aktiveres som driftsmiddel, og medtas som forpliktelse under rentebærende gjeld til nåverdien av minimumsleien. Operasjonell leasing kostnadsføres som vanlig leiekostnad, og klassifiseres som ordinær driftskostnad.

Avskrivninger

Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris. Tilsvarende prinsipper legges til grunn for immaterielle eiendeler. Avskrivningene er klassifisert som ordinære driftskostnader. Balanseført leasing avskrives i henhold til plan, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Finansielle eiendeler

Behandling av datterselskap/tilknyttede selskap

Datterselskap og tilknyttede selskapet innarbeides etter egenkapitalmetoden.

Selskapets andel av resultatet i et datterselskap er basert på resultat etter skatt i datterselskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier som skyldes at kostpris på eierandelene var høyere enn den ervervede andel av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er andel av resultatet i datterselskapet vist på egen linje under resultat av investeringer. I balansen vises eierandeler i datterselskapet som Finansielt anleggsmiddel. Tilsvarende prinsipper legges til grunn for tilknyttede selskap.

For datterselskaper og tilknyttede selskaper som er deltakerlignet er selskapets andel av resultatet basert på resultat før skatt. Skattekostnad på resultatandel er vist sammen med konsernets øvrige skattekostnad.

I selskapsregnskapet er egenkapitalmetoden basert på eiersynet.

Finansplasseringer

Markedsbaserte aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter klassifisert som omløpsmidler vurderes til virkelig verdi i tråd med regnskapslovens § 5-8. Andre kortsiktige investeringer vurderes etter laveste verdi av virkelig verdi og anskaffelseskost.

Investeringer i aksjer og andeler, klassifisert som anleggsmidler, vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og markedsverdi.

Finansielle instrumenter som er inngått for å sikre eiendeler eller forpliktelser vurderes sammen med det underliggende objekt. Andre finansielle instrumenter regnskapsføres til virkelig verdi i tråd med regnskapslovens § 5-8.

Varelager

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av kostpris etter "først inn - først ut"-prinsippet og antatt salgspris. Kostpris for innkjøpte varer er anskaffelseskost.

Fordringer

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag for forventede tap.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt.

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad

Konsernet har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser, kalt ytelsesplaner. Pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser er balanseført som langsiktig rentefri gjeld, mens netto pensjonsmidler er balanseført som langsiktig rentefri fordring dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes.

Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplanene, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene

som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer), fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrukket estimert avkastning på pensjonsmidlene, korrigert for fordelt virkning av endringer i estimater og pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad, og er presentert sammen med lønn og andre ytelser.

Konsernet anvender NRS 6A for regnskapsføring av pensjoner.

Utsatt skatt og skattekostnad

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregningen benyttes normalt nominell skattesats. Positive og negative forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphav til skattemessige fradrag i fremtiden. Årets skattekostnad består av endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel, sammen med betalbar skatt for inntektsåret korrigert for feil i tidligere års beregninger.

Inntektsføring

Konsernets inntekter omfatter i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra passasjerfrakt og frakt av biler. Mesteparten er kontantsalg. Salg av enkeltreiser blir inntektsført når reisen er gjennomført. Salg av klippekort blir regnskapsført i takt med at klippekortene blir benyttet. Ubenyttede klipp blir klassifisert i balanse under kortsiktig gjeld som utsatt inntekt.

Kontraktsinntekter

Kontraktsinntekter er tilskudd fra det offentlige ved drift av ruter underlagt konsesjon og vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Inntektsføring skjer i samsvar med tildeling fra myndighetene for hver enkelt periode. Tildelingen er ikke nødvendigvis lineær og kan for enkelte kontrakter og ruter utgjøre et høyere beløp jo lavere trafikkinntektene er. Krav på kontraktsinntekt blir balanseført som fordring.

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere, og klassifiseres henholdsvis som kostnadsreduksjon eller driftsinntekt.

Certeparti-inntekter

Konsernets aktiviteter innenfor internasjonal shipping omfatter i hovedsak utleie av skip og/eller mannskap. Inntekter resultatføres i takt med levering av tjenestene som ytes. Forskuddsbetalinger fra kunde klassifiseres under kortsiktig gjeld, og opptjente ikke fakturerte inntekter som fordringer. I all hovedsak er inntekten fra internasjonal shipping i utenlandsk valuta (USD).

Andre inntekter

Øvrige inntektskategorier omfatter restaurasjonsinntekter fra kiosksalg på ferjer og båter, samt inntekter fra reiseliv. Restaurasjonsinntekter er i hovedsak kontantomsetning som regnskapsføres i samme periode som salget er gjennomført. Reiselivsinntekter er generert via distribusjonsledd innen reiselivsenheten og består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Inntektene resultatføres i samme periode som er opptjent, dvs. når turen er gjennomført og/eller tjenesten levert. Deler av inntekten gjelder kredittsalg til utenlandske operatører.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. *Kontanter og kontantekvivalenter* omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Sikring

Konsernet benytter ulike finansielle derivater som instrument for sikring av fremtidige kontantstrømmer. Regnskapsføringen av sikringsforholdet fremkommer ved derivatene holdes utenfor balansen til de sikrede kontantstrømmer blir regnskapsført i resultatregnskapet. Opplysninger om virkelig verdi av derivatene er gitt i note 6.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 2 - Andeler i tilknyttede selskaper og datterselskap

(Beløp i NOK 1 000)

<i>Investering i tilknyttede selskaper</i>	Morselskap	Konsern
Inngående balanse 01.01	18 649	18 649
Tilgang / avgang i år	3 000	3 000
Andel av årets resultat/ gevinst ved salg aksjer	8 252	8 252
Utgående balanse 31.12	<u>29 901</u>	<u>29 901</u>

I tillegg er det inntektsført i konsernet etteroppgjør vedrørende tidligere solgt andel i tilknyttet selskap med TNOK 6.118.

<i>Investering i datterselskap</i>	Morselskap
Inngående balanse 01.01	1 775 675
Tilgang / avgang i år	70 199
Andel av årets resultat*)	102 083
Utbytte/konsernbidrag/overføringer	-90 001
Korrigerings av tidligere år	-735
Utgående balanse 31.12	<u>1 857 222</u>

Sum utgående balanse er i balansen ført på investering i datterselskap samt andre forpliktelser (de selskapene der eierandelen er bokført til negativ verdi er medtatt som andre forpliktelser) som følger:

Investering i datterselskap	1 884 414
Andre forpliktelser	-27 192
Netto verdi investering i datterselskap	<u>1 857 222</u>

<i>Andel i tilknyttede selskaper</i>	Forretnings- kontor	Morselskap	Konsern
O. H. Meling Tankers KS	Stavanger	30,0 %	30,0 %
KS Olympic Octopus	Fosnavåg	20,0 %	20,0 %

forts. note 2 - Andeler i tilknyttede selskaper og datterselskap

Datterselskaper	Forretnings- kontor	Eier- og stemmeandel
DSD Shipping AS	Stavanger	100,0 %
Stavanger Blossom AS	Stavanger	100,0 %
Stavangerske AS	Stavanger	100,0 %
AS Eagle Stavanger	Stavanger	100,0 %
AS Eagle Sydney	Stavanger	100,0 %
Sandnæs Dampskibs-Aktieselskab	Stavanger	100,0 %
AS Veritas-Ruten	Stavanger	100,0 %
Stavangerske International AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 1 AS	Stavanger	100,0 %
KS Stavanger Blossom	Stavanger	92,6 %
Herfo AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 3 AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 4 AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 5 AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 6 AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 7 AS	Stavanger	100,0 %
Stavangerske International Rederi AS	Stavanger	100,0 %
KS Eagle Stavanger	Stavanger	100,0 %
KS Eagle Sydney	Stavanger	100,0 %
Klasaskjæret AS	Stavanger	100,0 %
Norled Holding AS	Stavanger	100,0 %
Norled AS	Stavanger	100,0 %
Flekkefjord Dampskipsselskap AS	Stavanger	100,0 %
Lysefjord AS	Stavanger	66,0 %
Lysefjorden Rutelag AS	Stavanger	100,0 %
Norled Drift AS	Stavanger	100,0 %
Stanor Management AS	Stavanger	100,0 %
Norled Caribbean AS	Stavanger	100,0 %
DSD Cargo AS	Stavanger	100,0 %
DSD Cargo Holding AS	Stavanger	100,0 %
Nor Lines Rederi AS	Stavanger	100,0 %
Skipafelagi Nor Lines	Torshavn Færøyene	100,0 %
Baltic Line AS	Stavanger	100,0 %
Tide AS	Bergen	100,0 %
Tide Buss AS	Bergen	100,0 %
Turbuss Vest AS	Bergen	100,0 %
Turbuss Vest Reiser AS	Bergen	100,0 %
Turbuss Vest Skolen AS	Bergen	100,0 %
Tide Bane AS	Bergen	100,0 %
Kystbussen AS	Bergen	100,0 %
Neste Blåne AS	Bergen	100,0 %
Tide Verksted AS	Bergen	100,0 %
Bergen Bilberging AS	Bergen	51,0 %
Tide Verksted Møre AS	Bergen	100,0 %
Tide Verksted Rogaland AS	Bergen	100,0 %
Tide Buss Danmark A/S	Odense, Danmark	100,0 %
Tide Reiser AS	Bergen	100,0 %
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	100,0 %
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	100,0 %
Tide Eiendom Møre AS	Bergen	100,0 %

Det er foretatt en verdivurdering av investering i datterselskapene. Vurderingen er basert på styre-
godkjente budsjetter og forventninger til fremtidig inntjening. Vurderingen har ikke medført behov for
nedskrivning men er sensitiv for endringer i forutsetningene.

DSD eide pr 31/12-16 89,5% av aksjene i TIDE ASA, og etter videre oppkjøp i 2017 nådde selskapet en andel på
90 %. Det ble deretter gjennomført en tvangsinnløsning av de resterende aksjene, slik at DSD fikk eierskap
til alle aksjene.

Oppkjøpet medførte goodwill og andre merverdier. Den foreløpige tilordningen som ble foretatt 31/12-16 viste
merverdier på i alt 278 MNOK. Endelig tilordning viser mervedier på 281 MNOK, henført delvis til merverdi på
eiendommer, akseposter samt goodwill. Goodwill og merverdi på eiendommer avskrives etter en fornuftig
avskrivningsplan.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 3 - Lønnskostnader / Antall ansatte / Godtgjørelser

(Beløp i NOK 1 000)

Lønnskostnader mm.	Mor		Konsern	
	2017	2016	2017	2016
Lønninger	14 883	12 452	2 127 910	865 667
Folketrygdavgift	2 414	2 104	280 613	123 980
Pensjonskostnader, jfr note 11	1 211	1 481	125 867	53 246
Andre ytelser	460	241	116 232	92 885
Lønnskostnader	18 968	16 278	2 650 623	1 135 777

Gjennomsnittlig antall ansatte:	10	6	4 231	1 398
---------------------------------	----	---	-------	-------

Morselskapet

Godtgjørelser (Beløp i NOK)

	Adm dir	Styret
Lønn og honorarer	3 833 869	1 283 333
Bonus	674 667	
Pensjonspremier	150 000	
Annen godtgjørelse	25 906	
Sum	4 684 442	1 283 333

Adm. dir har en resultatbasert bonusavtale. Adm dir og selskapet har en gjensidig oppsigelsesavtale på 6 mnd.
Adm dir har under gitte vilkår rett til ett års etterlønn ved oppsigelse.

Revisor

Morselskap

Konsern

Honorar til revisor for 2017 består av følgende (i NOK 1000):

Lovpålagt revisjon	218	2 885
Andre attestasjonstjenester	0	101
Skatterådgivning	0	127
Andre tjenester utenfor revisjon	424	1 153

Note 4 - Fordringer

Balanseført verdi av fordringer med forfall senere enn ett år:

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Lån til selskap i samme konsern	-	4 147	0	0
Pensjonsmidler, jfr note 11	-	-	22 650	9 259
Andre fordringer	785	785	1 056	947
Sum	785	4 932	23 706	10 206

Note 5 - Trekkrettigheter og bundne midler

Bundne midler

Av totale bankinnskudd i morselskapet er 693 TNOK bundet til skyldig skattetrekk.

Av totale bankinnskudd i konsernet er 1 243 TNOK bundet til skyldig skattetrekk.

Konsernkontoavtale

DSD AS har sammen med flere datterselskap inngått en konsernkontoavtale uten innvilget trekkbeløp.

Konsernet har ubenyttede trekkrettigheter på 114 MNOK pr. 31.12.17(75 MNOK pr. 31.12.16).

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 6 - Pantstillelser og garantiansvar

(Beløp i NOK 1000)

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Balanseført gjeld som er sikret ved pant ol.				
Pantelån	287 496	128 175	3 446 138	3 434 297
Kassekredittgjeld	0	0	0	68 532
Sum	287 496	128 175	3 446 138	3 502 829

Av langsiktig pantegjeld er 658 MNOK opptatt i USD (80,2 MUSD). Denne gjelden er knyttet til konsernets tankskip som seiler i internasjonal skipsfart. Underliggende valuta innen internasjonal skipsfart er USD, og USD gjelden knyttet til denne virksomheten anses som sikring for fremtidige kontantstrømmer i USD. USD gjelden er bokført til balansedagens kurs pr 31.12.17 da inntektene i liten grad er sikret ved lange kontrakter.

Rente- og oljesikringsderivater med en urealisert negativ verdi på 18 MNOK (for konsernet) er ikke regnskapsført som følge av sikringsbokføring.

Balanseført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet for pantesikret gjeld:

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Skip	0	0	3 675 978	3 969 082
Kjøretøy og annet driftsløsøre	0	0	729 834	580 790
Kortsiktige fordringer	0	0	447 497	456 045
Aksjene i Tide AS	481 208	446 632	0	0
Sum	481 208	446 632	4 853 309	5 005 917

Ikke balanseført garantiansvar

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Lånegarantier	966 351	1 137 348	0	0
Ikke innkalt kapital i kommandittselskap	37 711	40 711	52 711	58 405
Andre garantier	0	75 000	464 796	495 934
Sum ikke balanseført garantiansvar	1 004 062	1 253 059	517 507	554 339

Lånegarantier er garantier for utestående pantelån i underliggende selskaper.

Andre garantier inkluderer garantier for skattetreksmidler med i alt 101 MNOK i konsernet.

Note 7 - Mellomværende med selskap i samme konsern m.v.

(Beløp i NOK 1 000)

	Mor		Konsern	
	Foretak i samme konsern	Tilknyttet selskap	Morselskap	Tilknyttet selskap
Pr 31.12.2017				
Kortsiktige fordringer	100 023	0	0	0
Langsiktige fordringer og lån	0	0	0	0
Kortsiktig gjeld	-150 405	0	0	0
Langsiktig gjeld / lån	0	0	0	0
Sum	-50 382	0	0	0

	Mor		Konsern	
	Foretak i samme konsern	Tilknyttet selskap	Morselskap	Tilknyttet selskap
Pr 31.12.2016				
Kortsiktige fordringer	52 163	0	0	0
Langsiktige fordringer og lån	4 147	0	0	0
Kortsiktig gjeld	-239 007	0	-178 125	0
Langsiktig gjeld / lån	0	0	0	0
Sum	-182 697	0	-178 125	0

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 8 - Aksjer og andre finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000)

Morselskapet

Anleggsmidler:

Mindre investeringer

Sum

Eierandel	kost	verdi
< 10 %	9 166	2 272
	9 166	2 272

Konsernet

Anleggsmidler:

Andre selskaper

Sum

Eierandel	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi
≤ 15 %	37 869	30 405
	37 869	30 405

Note 9 - Sammenslåtte poster i resultatregnskapet

Finansinntekter og finanskostnader

(Beløp i NOK 1 000)

Renteinntekt fra foretak i samme konsern/morselskap

Annen renteinntekt

Inntekt aksjer og andeler (utbytte og salgsgevinster)

Annen finansinntekt

Rentekostnad til selskap i samme konsern/morselskap

Annen rentekostnad

Tap aksjer og andeler

Annen finanskostnad

Realisert agio

Urealisert agio

Netto finansposter

	Morselskapet		Konsernet	
	2017	2016	2017	2016
Renteinntekt fra foretak i samme konsern/morselskap	1 042	631	0	470
Annen renteinntekt	164	0	3 678	2 790
Inntekt aksjer og andeler (utbytte og salgsgevinster)	2 936	2 640	2 936	2 640
Annen finansinntekt	10 804	12 374	1 933	120
Rentekostnad til selskap i samme konsern/morselskap	-4 254	-1 253	-676	-392
Annen rentekostnad	-13 087	-3 121	-137 287	-120 808
Tap aksjer og andeler	0	0	0	0
Annen finanskostnad	-1 003	-11	-10 336	-5 333
Realisert agio	-51	-8	-18 867	-46 367
Urealisert agio	0	0	58 881	72 849
Netto finansposter	-3 449	11 252	-99 739	-94 031

Note 10 - Gjeld

Gjeld som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsårets slutt:

Dersom nåværende betalingsplan fastholdes vil følgende gjeld forfalle til betaling mer enn fem år etter regnskapsårets slutt:

(Beløp i NOK 1 000)

Pantelån

Første års avdrag langsiktig gjeld

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Pantelån	0	0	260 077	266 658
Første års avdrag langsiktig gjeld	70 000	0	436 599	519 259

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 11 Pensjoner

(Beløp i NOK 1 000)

Mor

DSD AS besluttet i 2015 å avvikle de ytelsesbaserte pensjonsforsikringene med virkning fra 30. november 2015.

Inntil avvikling av de ytelsesbaserte ordningen hadde selskapet følgende pensjonsordning:

Full alderspensjon fra 67 år som utgjorde tilnærmet 66 % av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G) inklusiv alderspensjon fra folketrygden. Ordningen er sikret.

De ansatte yter en egenandel på 2 %.

Fra 1/12-15 opptjener de ansatte sine rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 7 % av lønn i intervallet mellom 0 G og 7,1 G, og 25,1 % av lønn i intervallet 7,1 G til 12 G. Ordningen inkluderer uførepensjon og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Pensjonsordningene omfatter 11 personer pr. 31.12.17, hvorav 10 er aktive og 1 mottok pensjon i 2017.

Alle pensjonsordningene er behandlet etter Norsk RegnskapsStandard for pensjonskostnader. Når uamortisert estimatavvik overstiger 10 prosent av det høyeste av beregnet pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift og pensjonsmidler, amortiseres det overskytende over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid.

Netto pensjonskostnad	2017	2016
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	0	0
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	32	68
Avkastning på pensjonsmidler	-40	-35
Periodisert arbeidsgiveravgift	0	0
Resultatført estimatavvik, forpliktelse ved opphør, mv	0	601
Netto pensjonskostnad	-8	634

Kostnad innskuddsbasert pensjonsordning		
Innskuddsbasert pensjonsordning	1 219	847

Beregnet pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	2017	2016
Beregnete pensjonsforpliktelser (DBO)	1 386	1 240
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-1 137	-1 081
Arbeidsgiveravgift	2	17
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	-232	-38
Netto pensjonsforpliktelse (Netto pensjonsmidler)	19	138

Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger	2017	2016
Beregnete pensjonsforpliktelser (DBO)	0	513
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	0	0
Arbeidsgiveravgift	0	73
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	0	-35
Netto pensjonsforpliktelse	0	551

Økonomiske forutsetninger:	31.12.2017	31.12.2016
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,00 %	0,00 %
Årlig økning i G	2,25 %	2,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	4,10 %	3,60 %

Konsern

Tjenestepensjonsordninger i DSD konsern

DSD konsern har foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Pensjonsordning for seilende personell Norled AS

Seilende personell har egen tariffestet tilleggspensjonsordning. Alderspensjon fra 60 - 67 år utgjør 60% av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening (360 farts måneder), inklusiv beregnet pensjon fra pensjonstrygden for sjømenn. Denne ordningen er sikret. Ordningen omfatter 648 personer, hvorav 58 er pensjonister.

For seilende personell er det i tillegg til den tariffestede tjenestepensjonen opprettet en innskuddsbasert pensjonsordning i henhold til lov om OTP. Innskuddsordningen gir alderspensjonen fra 67 år basert på årlig innskudd som for hvert medlem utgjør 2% av lønn i intervallet 1G til 12G. Pensjonsgrunnlaget utgjør fast lønn, eksklusiv overtid, bonus og andre variable og midlertidige tillegg. Ordningen omfatter 648 personer.

For både den tariffestede tilleggspensjonsordningen og den innskuddsbaserte pensjonsordningen ytes det premie-/innskuddsfritak ved arbeidsuførhet.

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har innskuddsbaserte foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til ansatte overtatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelse (NettBuss Trondheim AS)

Virksomhetsoverdragelsen medførte videreføring av to lukkede ytelsesordninger for de ansatte som ble virksomhetsoverdratt fra NettBuss Trondheim AS. Det ble etablert en kompensasjonsordning som sikrer at Tide Buss AS får dekket merkostnadene utover en premie dersom de ansatte var medlemmer av en kollektiv innskuddsordning med vilkår og risikodekninger som avtalt i Bussbransjeavtalen. Regnskapsmessig bruttoføres pensjonsforpliktelsen som en ytelsesordning, men finansieringen gjennom kompensasjon føres som en fordring mot oppdragsgiver, AtB AS. I resultatregnskapet fremgår ordningen med en kostnad lik nevnte tilskuddsplan. Ordningene omfatter 20 personer, hvorav 13 er aktive.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Innskuddsbasert pensjonsordning Tide

Ansatte i de norske konsenselskapene i Tide opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 7,1G, og 8% av lønn i intervallet 7,1G til 12G. Knekkpunktet for pensjonsgrunnlaget ble endret 01.01.2017 fra 6G til 7,1G. Ordningen inkluderer ny uførepensjon fra 01.01.2017. Fra 01.01.2017 er uførepensjon 67% av pensjonsgrunnlaget opp til 6G og 63% av pensjonsgrunnlaget mellom 6G og 12G, tidligere var pensjonsgrunnlaget 62% av pensjonsgrunnlaget. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2%.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern har selskaper som er tilknyttet ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP).

AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, hvor foretakene skal innregne sin proporsjonale andel av ordningens forpliktelser, midler og kostnad. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen eller et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering mellom de deltakende foretak i ordningen. Ordningen innregnes derfor som en innskuddsordning. Hvorvidt det senere er grunnlag for balanseføring av forpliktelsene i denne ordningen, er avhengig av om det finnes en konsekvent og pålitelig allokeringsnøkkel og om det nødvendige datagrunnlaget kan fremskaffes.

Driftspensjoner Tide konsern

Tide har forpliktelser knyttet til lønn over 12G som gjelder deler av konsernledelsen. I tillegg er det noen forpliktelser som gjelder tidligere ansatte om førtidspensjonering som finansieres og utbetales over driften. Dette utgjør i alt 8 personer for morselskapet og 18 personer for Tide konsern.

Gjennomsnittlig alder på disse i morselskapet er 73,5 år. Ordningen er finansiert direkte over drift.

Pensjon til konsernsjef

Konsernsjef i Tide har ikke egen pensjonsordning.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

I oppstillingen er tallene for TIDE inkludert i balansetallene pr 31.12.16, men ikke i resultatregnskapet for 2016.

	2017	2016
Nåverdi av forpliktelser	132 174	144 906
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-100 928	-109 632
Estimatavvik	-33 705	-19 255
Estimat etterregulering seilende personell	0	674
Sum netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse 31.12	-2 459	16 694

Endring i nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser

PBO pr 1.1	118 239	121 440
Årets pensjonsopptjening	6 945	5 130
Arbeidsgiveravgift	2 015	2 904
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	2 529	2 827
Estimatavvik	8 974	16 128
Pensjonsutbetalinger inkl. AGA	-5 941	-5 356
Oppgjør	-587	-144
PBO 31.12	132 174	142 930

Endring i pensjonsmidler

Pensjonsmidler (markedsverdi) pr 1.1	87 953	87 913
Avkastning på pensjonsmidlene/fortrukket adm.kostnader	2 294	2 783
Estimatavvik	-5 130	-2 885
Innbetalt premie / til premiefond	19 815	26 153
Pensjonsutbetalinger	-4 006	-2 856
Oppgjør	0	-144
Midler ved virksomhetsoverdragelse	0	0
Pensjonsmidler (markedsverdi) pr 31.12	100 928	110 966

Kostnad innregnet i resultatet

Årets pensjonsopptjening	8 475	5 601
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	2 121	2 091
Pensjonskostnad (brutto)	10 596	7 692
Forventet avkastning på pensjonsmidlene fratrukket adm.kostnader	-2 777	-1 986
Pensjonskostnad (netto) før AGA	7 819	5 706
Resultatført midler/forpliktelse/avkortning	-1 264	-1 264
Resultatført estimatavvik avkortning	-277	5 283
Resultatførte avvik	616	594
AGA	1 932	2 965
Resultatført pensjonskostnad etter AGA	8 826	13 284

Kostnad innskuddsbaserte pensjonsordninger

Innskuddsbasert pensjonsordning	97 247	21 034
Innskuddsordning seilende personell	19 794	18 927
Resultatført innskuddsbaserte pensjonsordninger	117 041	39 962

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn:

	2017	2016
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	3,60 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	2,25 %	2,25 %
Årlig regulering av pensjoner	0,50 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 12 - Varige driftsmidler - Mor

		31.12.2017	31.12.2016
(Beløp i NOK 1 000)	Dr.løsøre, inventar mm	Sum	Sum
Anskaffelseskost 01.01	4 083	4 083	2 063
Tilgang	936	936	2 020
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	5 019	5 019	4 083
Akkumulerte avskrivninger 01.01	1 579	1 579	762
Årets avskrivninger	1 146	1 146	817
Avskrivninger solgte driftsmidler	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 31.12	2 724	2 724	1 579
Balanseført verdi pr. 31.12	2 295	2 295	2 505

Varige driftsmidler - Konsern

				31.12.2017	31.12.2016
(Beløp i NOK 1 000)	Ferje og lokal- ruteskip	Skip i internasjonal fart	Periodisk vedlikehold	Sum skip	Sum skip
Anskaffelseskost 01.01	4 815 223	1 623 043	42 008	6 480 274	6 707 820
Tilgang	84 757	108 840	12 545	206 142	43 234
Avgang	-87 291	0	-18 218	-105 509	-270 781
Anskaffelseskost 31.12	4 812 689	1 731 883	36 335	6 580 907	6 480 273
Akkumulerte avskrivninger 01.01	1 911 555	519 441	25 624	2 456 620	2 279 691
Årets avskrivninger	199 301	56 740	7 830	263 871	280 488
Årets nedskrivninger	-11 151	62 347	0	51 196	40 000
Omregningsdifferanser	0	0	0	0	-93
Avskrivninger på solgte anleggsmidler	-26 973	0	-18 218	-45 191	-143 468
Akkumulerte avskrivninger 31.12	2 072 732	638 528	15 235	2 726 496	2 456 619
Balanseført verdi pr. 31.12	2 739 958	1 093 355	21 100	3 854 411	4 023 654

Økonomisk levetid 20-30 år 20-25 år 5 år

I balanseført verdi av ferje og lokalruteskip, samt skip i internasjonal frakt, inngår nybyggingskontrakter med bokført verdi på 157,3 MNOK.

Periodisk vedlikehold relaterer seg til aktivert mellom- og hovedklasse for skip i internasjonal fart.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

forts. note 12 - Varige driftsmidler - konsern

	31.12.2017				31.12.2016
(Beløp i NOK 1 000)	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler	Tomter og bygninger	Busser, maskiner, inventar o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01	259 218	49 297	112 564	2 851 228	3 272 307
Tilgang driftsmidler	6 668	0	1 377	114 125	122 170
Omregningsdifferanse	0	0	0	62 617	62 617
Endring merverdi ved oppkjøp i 2016	-28 203	0	4 750	0	-23 453
Avgang	0	0	-4 096	-143 629	-147 725
Anskaffelseskost 31.12	237 683	49 297	114 595	2 884 341	3 285 916
Akkumulerte avskrivninger 01.01	0	45 297	48 185	1 848 295	1 941 777
Årets avskrivninger	24 737	0	3 031	180 906	208 674
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0
Omregningsdifferanse	0	0	0	31 579	31 579
Avskrivninger tilgang/avgang datterselska	0	0	0	0	0
Avskrivninger på solgte anleggsmidler	0	0	0	-88 758	-88 758
Akkumulerte avskrivninger 31.12	24 737	45 297	51 216	1 972 022	2 093 272
Balanseført verdi pr. 31.12	212 946	4 000	63 379	912 319	1 192 644

Økonomisk levetid 10 år 20-33 år 3-10 år

Goodwill er i hovedsak relatert til oppkjøpet av Tide og er henført til merverdier i anbudskontrakter. Basert på gjennomgangen av verdien på og lengden av kontraktene er det konkludert med at en avskrivningstid på 10 år er fornuftig.

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.2017

Morselskapet 0 MNOK
Konsernet 1 436 MNOK

Operasjonelle leieavtaler (konsern)

Årlige kostnader	Avtalens varighet	Utløpsdato	2017	2016
Kontorlokaler/Bussanlegg	10år/løpende	2015 - 2025	81 821	72 588
Busser	Løpende		78 984	62 611
Terminaler	5/10 år	2016 - 2021	5 540	4 380
Leieavtaler øvrige	8 år	2016 - 2021	173 295	144 226
Årlige kostnader			339 640	283 805

Finansielle leieavtaler (konsern)

Finansielle leieavtaler er benyttet ved anskaffelse av busser og ERP-system. Leieavtalene gjelder vanligvis for ni år, med mulighet til å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Balanseført verdi av leide driftsmidler pr. 31.12.17 er 88,7 MNOK og inngår i Maskiner, inventar o.l. ovenfor.

Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter er i balansen oppført til 108,5 MNOK pr. 31.12.17.

Oversikt over fremtidig minimumsleie

	2 017	2 016
Forfall innen 1 år	202 557	290 610
Forfall mellom 1 og 5 år	433 012	918 552
Forfall senere enn 5 år	18 036	203 553
Fremtidig minimumsleie	653 605	1 412 715

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Verdivurdering (konsern)

Internasjonal shipping

Det er foretatt verdivurdering av skip knyttet til internasjonal shipping. Det er benyttet meglertakster basert på skip inklusiv verdien av kontantstrøm fra kontrakter.

For skip uten kontrakt er det foretatt analyser mot meglerverdi og verdi ved fremtidig bruk av konsernets fartøyer.

Samferdsel, Norled

En stor andel av inntektene fra virksomheten innenfor personbefordring er knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelig investeringer i varige driftsmidler. Pr 31/12-17 er det foretatt en verdivurdering av driftsmidler som inngår i anbudskontrakter. Vurderingen er basert på fremtidige kontantstrømmer, verdi på driftsmidlene og et avkastningskrav. Basert på vurderingen er det reversert tidligere års nedskrivninger med i alt 13 MNOK; fra 18 MNOK til 5 MNOK.

Note 13 Varelager

Konsernet

Varelager	2017	2016
Bunkers	17 316	24 249
Smøreolje	4 560	5 116
Restaurasjon	1 719	1 650
Dekk, deler og rekvisita	19 570	16 010
Sum	43 164	47 025

Restaurasjonslager består av kioskvarer for videresalg, mens øvrig varelager er innkjøpte ferdigvarer.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 14 - Skatt

(Beløp i NOK 1 000)

Betalbar skatt fremkommer slik:

	Mor 01.01 - 31.12		Konsern 01.01 - 31.12	
	2017	2016	2017	2016
Ordinært resultat før skattekostnad	72 342	46 729		
Permanente forskjeller	6 866	-2 461		
Resultatandel EK-metoden (aksjeselskaper)	-110 337	-60 968		
Endring midlertidige forskjeller	235	224		
Konsernbidrag	1	61		
Grunnlag betalbar skatt	-30 892	-16 414		
Skatt 24% / 25%	0	0		
Betalbar skatt på årets resultat	0	0		

Årets skattekostnad fremkommer slik:

Betalbar skatt på årets resultat	0	0	801	92
Endring utsatt skatt	-5 677	-9 043	21 143	21 007
Endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	1 477	1 248	-1 916	-4 506
Endring tidligere år	177	3 311	-2 329	3 311
Skatt på konsernbidrag	0	-15	0	0
Tonnasjeskatt	0	0	536	588
Årets totale skattekostnad	-4 023	-4 500	18 235	20 492

Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Betalbar skatt på årets resultat	0	0	801	92
Tonnasjeskatt	0	0	536	588
Sum kortsiktig betalbar skatt	0	0	1 337	680

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt:

	Mor		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Forskjeller som utlignes:				
Langsiktig	3 459	3 694	1 289 528	1 291 935
Kortsiktig	0	0	0	0
Sum midlertidige forskjeller	3 459	3 694	1 289 528	1 291 935
Underskudd til fremføring	-218 655	-187 762	-1 252 887	-1 273 284
Forskjell inngangsverdi deltakerlignede selskap	67 506	59 294	67 506	59 294
Sum	-147 690	-124 774	104 147	77 945
Utsatt skatt/ Utsatt skattefordel (23%/24%)	-33 969	-29 946	23 954	18 707
Bokført utsatt skatt/ utsatt skattefordel	-33 969	-29 946	122 462	104 122
Utsatt skatt knyttet til kjøp/salg av datterselskaper				
Utsatt skatt	0	0	-7 290	-7 977

Utsatt skattefordel er balanseført i morselskapet da det forventes at dette kan utnyttes av fremtidige konsernbidrag.

Sammenheng mellom skattekostnad og skatt beregnet som gjennomsnittelig nominell skattesats på resultat før skatt:

	Mor		Konsern	
	Kroner	%	Kroner	%
Skatt beregnet som gjennomsnittlig nominell skattesats på resultat før skatt	17 362	24,0 %	16 310	24,0 %
Effekt av egenkapitalmetoden	-24 510	-33,9 %	-1 478	-2,2 %
Effekt av permanente forskjeller	1 648	2,3 %	-185	-0,3 %
Ikke balanseført utsatt skattefordel	0	0,0 %	7 685	11,3 %
Endring tidligere år, annet	0	0,0 %	-2 329	-3,4 %
Ulik skattesats mellom land	0	0,0 %	148	0,2 %
Endring skattesats utsatt skatt/skattefordel	1 477	2,0 %	-1 916	-2,8 %
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	-4 023	-5,6 %	18 235	26,8 %

Effekt av permanente forskjeller er i all hovedsak knyttet til verdipapirer innenfor fritaksmetoden, og for konsernet også effekt av rederibeskatning, der resultat fra drift er skattefri.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 15 - Egenkapital og aksjonærinformasjon

(Beløp i NOK 1 000)

Egenkapital i Mor

<i>Årets endring i egenkapital:</i>	Aksjekapital	Overkurs	Annen EK	Sum
Egenkapital 31.12.16	573 736	305 406	631 085	1 510 227
Korrigerings egenkapital			2 902	2 902
Utbytte / konsernbidrag			-27 000	-27 000
Årsresultat			76 365	76 365
Egenkapital 31.12.2017	573 736	305 406	683 352	1 562 494

Korrigerings av egenkapital gjelder i hovedsak omregningsdifferanser valuta, korrigerings av kostpris oppkjøp, samt korrigerings tidligere års resultat i datterselskap.

Aksjekapital pr. 31.12.17 består av 4 281 613 aksjer à kr 134. Samtlige aksjer er eid av Folke Hermansen AS, som kontrolleres av Yuhong Jin Hermansen. Konsernregnskap utarbeides av Folke Hermansen AS, og dette kan fås ved henvendelse til selskapet.

Egenkapital i konsern

<i>Årets endring i egenkapital:</i>	Aksjekapital	Overkurs	Fond i konsernet	Minoritets- interesser	Sum
Egenkapital 31.12.16	573 736	305 406	778 062	69 703	1 726 907
Korrigerings egenkapital			6 724	0	6 724
Utbetalt til minoritet				-68 267	-68 267
Utbytte / konsernbidrag			-27 000	-680	-27 680
Årsresultat			50 334	-612	49 722
Egenkapital 31.12.2017	573 736	305 406	808 120	144	1 687 406

Korrigerings av egenkapital gjelder i hovedsak omregningsdifferanser i datterselskap samt korrigerings tidligere års feil.

Note 16 - Segmentinformasjon

(Beløp i NOK 1.000)

	Driftsinntekter	
	2017	2016
Shipping	222 946	295 100
Godstransport	762 043	1 059 566
Personbefordring	4 876 110	2 107 688
Annet/eliminering	46 506	14 731
Konsern	5 907 605	3 477 085

Inntekter fra shipping opptjenes i internasjonal fart og det er ikke praktisk mulig å henhøre disse til geografisk område. Øvrige inntekter opptjenes i all hovedsak i Norge men ca 25 % av inntektene innen godstransport kan henhøres til Europa for øvrig (MNOK 200). MNOK 595 av driftsinntektene innen personabefordring kan henhøres til Danmark. Inkludert i annet inngår salgsgevinster med TNOK 47.082. Tilsvarende tall for 2016 var TNOK 12.140.

Innmaten i DSD Cargo Holding AS (tidligere Nor Lines AS) ble overdratt til nye eiere med virkning fra og med 6. september 2017. Den vesentlige delen av konsernets omsetning innen gods var i dette selskapet.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 17 Nærstående parter for mor og konsern

Folke Hermansen AS eier 100% av aksjene i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS. Andre nærstående parter fremkommer i note 2 tilknyttede selskaper og datterselskaper.

Pr 31/12-17 har selskapet lån fra morselskapet på 0 MNOK (pr 31/12-16 MNOK 178 i lån fra morselskapet).

Note 18 Offentlige tilskudd for mor og konsern

Konsernets personbefordring drives ved Norled AS , dette finansieres delvis ved offentlige overføringer som følger:

	2017	2016
Mottatte kontraktsinntekter i Norge	1 550 163	1 551 293
Sum kontraktsinntekter	1 550 163	1 551 293

TIDE hadde tilsvarende kontraktsinntekter fra det offentlige (2016-tallene er ikke konsolidert inn i DSD):

	2017	2016
Mottatte kontraktsinntekter i Norge	1 568 766	1 473 642
Mottatte kontraktsinntekter i Danmark	583 000	470 185
Sum kontraktsinntekter	2 151 766	1 943 827

Note 19 Finansiell markedsrisiko

Morselskapet og konsernet har finansiell markedsrisiko ved endringer i valutakurser, endring i renter og utvikling på børs.

Valutarisiko

Hovedvalutaen innen internasjonal shipping er USD. Konsernet finansierer hoveddelen av shipping aktiviteten i USD og sikrer seg dermed mot vesentlige resultatendringer på driften som følge av svingninger i valutakursen.

Selskap i konsernet vil ha valutarisiko knyttet til byggeprosjekt med oppgjør i utenlandsk valuta. Deler av disse oppgjørene er sikret med bankinnskudd i tilsvarende valuta samt valutakontrakter.

Tide eksponeres for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter, beløpsmessig av uvesentlig karakter.

Dersom verdien på NOK i forhold til DKK var 10% høyere/lavere og ellers alle variabler konstante, ville dette medført et endret resultat før skatt på 0,5 MNOK og en endret egenkapital på 5,4 MNOK.

Renterisiko

Konsernets lånefinansiering er i hovedsak lån med flytende rente. Konsernets rentekostnader vil derfor variere med utviklingen i markedsrenten. Konsernet styrer renterisikoen ved hjelp av rentederivater. Rentederivater som kvalifiserer for sikringsbokføring holdes utenfor balansen.

Prisrisiko

Selskaper i konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. Ved større svingninger i drivstoffprisene åpner selskapenes avtaler med offentlige oppdragsgivere opp for å avregne deler av variasjonene. Enkelte av selskapene i konsernet har benyttet seg av sikringsavtaler for drivstoff.

Annen prisrisiko er knyttet til verdien på aksjer i selskapene. Denne risikoen er begrenset til balanseført verdi av postene.

Note 20 Andre driftskostnader

(Beløp i NOK 1 000)

	Mor		Konsern	
	2017	2016	2017	2016
Andre driftskostnader				
Rutekostnader	0	0	1 009 213	861 662
Drivstoff	0	0	614 835	346 574
Reparasjon og vedlikehold	0	0	333 127	258 708
Andre driftskostnader	25 321	16 339	622 741	331 098
SUM	25 321	16 339	2 579 915	1 798 042

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2017

Note 21 Vesentlige estimater og usikkerheter Tide

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet i Tide er det brukt finansielle forutsetninger som er vurdert å være realistiske, samt regnskaps-estimater etter beste skjønn. Estimatenes er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av nedskrivninger og avskrivninger. Det vil kunne oppstå situasjoner i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke Tide's eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringer oppstår. Hvis endringen har betydning på fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder. Tide har vurdert usikkerhet knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler og virkelig verdi

Driftsinntektene i Tide er i stor grad knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelige investeringer i varige driftsmidler. Pr 31.12.2017 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler hvor det kan være indikasjon på verdifall.

For å etterprøve balanseførte verdier på varige driftsmidler er det foretatt beregning av bruksverdi. Bruksverdi er beregnet for hver kontantstrømsgenererende enhet (KGE). Basert på selskapets interne rapporteringsområder og hva som er identifisering av uavhengige inngående kontantstrømmer er hvert anbud i Norge en KGE. Beregning av bruksverdiene er foretatt på de anbudene som det kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene.

Generelt vil det alltid være usikkerhet knyttet til de fremtidige kontantstrømmene i anbudskontraktene på grunn av endringer i ruteopplegg og usikkerhet knyttet til fremtidig kostnadsutvikling. Følgende vesentlige forutsetninger er lagt til grunn ved utarbeidelse av fremtidige kontantstrømmer i nedskrivningsvurderingene:

-Kontantstrøm basert på et gjennomsnitt av EBITDA i 2016 og 2017

-diskonteringsrente før skatt 6,0 %

De balanseførte verdiene er sensitive overfor endringer i omtalte forutsetninger både enkeltvis og samlet.

Tide forsøker å påvirke usikkerheten knyttet til ruteopplegget gjennom dialog med oppdragsgiver og endringspriser. De fleste anbuds-kontraktene med offentlige oppdragsgivere innholder reguleringsklausuler for å avregne deler av variasjonene, som for eksempel diesel-prisene.

Bruksverdiene kalkulert som nåverdien av netto forventede fremtidige kontantstrømmer for hvert anbud. I de fremtidige kontantstrømmene er et gjennomsnitt av EBITDA for 2016 og 2017 brukt som utgangspunkt. I tillegg er det innregnet økte inntekter knyttet til forventede endringsordrer.

Graden av budsjettoppnåelse og oppnåelse av effektene i handlingsplanene har stor betydning for beregning av bruksverdiene. I modeller med fremskrivning av kontantstrømmer over flere år er kontantstrømmene beheftet med usikkerhet omkring oppnåelse. Til grunn for kontantstrømmene er lagt selskapets beste skjønn, underbygget med risikovurderinger og sensitiviteter.

Ved utløpet av kontraktene er det lagt til grunn en gjennkjøpsverdi av brukte busser basert på erfaringer og estimater fra teknisk avdeling i Tide.

Det er historisk foretatt nedskrivninger av driftsmidler på til sammen 38,5 millioner knyttet til kontrakter som gir negativ nåverdieregning. Dette er ikke reversert, da en ville fått omtrent en tilsvarende nedskrivning av de samme kontraktene i 2017-regnskapet.

I de fremtidige kontantstrømmene er lagt til grunn en årlig vekstrate på 2,5%. Diskonteringsrenten er satt til 6,0% før skatt.

For å illustrere usikkerheten som ligger til grunn i slike beregninger, er det foretatt sensitivitetsanalyser på utvalgte faktorer i beregningene. Oversikten under viser hvilken effekt de ulike faktorene har hver for seg beregnet i form av endringer i netto nåverdi samlet sett på anbudene som det er vurdert kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene:

Tall i MNOK	2017		
	Nåverdi	IB Nedskr	Akkumulert
Rente + 1 %	2,8	38,5	38,5
Rente - 1 %	-2,7	38,5	46,2
EBITDA + 1 % av omsetning	6,3	38,5	38,5
EBITDA - 1 % av omsetning	-6,3	38,5	48,3
EBITDA + 5 MNOK på per kontrakt	14,6	38,5	38,5
EBITDA - 5 MNOK på per kontrakt	-14,6	38,5	54,0

Til generalforsamlingen i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Det Stavangerske Dampskibsselskab AS' årsregnskap som viser et overskudd i selskapsregnskapet på kr 76 365 000 og et overskudd i konsernregnskapet på kr 49 722 000. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Det Stavangerske Dampskibsselskab AS per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Det Stavangerske Dampskibsselskab AS per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og

årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger 18. april 2018
Deloitte AS



Ommund Skailand
statsautorisert revisor